

TECHNOLOGIE REDT MIJ... OF TOCH NIET?

Door Niels Schuddeboom

Regelmatig vragen mensen aan mij of ik een pil zou aannemen die mij laat lopen. Met grote belangstelling volg ik de ontwikkeling van exo-skeletten. Steeds als ik Marc de Hond ergens op televisie hoor vertellen over een of andere innovatie die zijn leven kan veranderen, denk ik even aan de wensdroom dat ook ik vooruit kom met een exo-skelet. Maar beeld u zich die scene uit The Matrix in -die van de rode en de blauwe pil- en u zult ontdekken dat ik kies voor wat ik ken. Niet uit behoudendheid, maar uit besef van wat ik heb. Een gelukkig en compleet leven. Ik laat die pil dus lopen en niet mijzelf. Of dat een keuze kan zijn, is aan het debat dat volgt.

Boven mijn hoofd een altijd aanwezig risico op kanker als gevolg van een gendefect, maak ik een andere keuze als u mij een nano-chip aanbiedt die mijn medische conditie 24-uur per dag monitort. Liever nog vandaag dan morgen zwerft de chip in mijn bloedbaan en kijk ik naar IBM's Watson en varianten voor de beste behandeling van de tegen die tijd chronische ziekte. Kanker heeft meer kapotgemaakt dan mij lief is. De gepercipieerde impact bepaalt de keuze die ik maak en ik moet er niet aan denken dat ik mijn kind dat in november geboren wordt, niet kan zien opgroeien.

Een technologiepessimist zou ik mijzelf dus niet willen noemen. Machines maken mijn leven mogelijk. Zonder de rolstoel waar ik nu in zit zou ik hier niet zijn. De computer die ik dagelijks gebruik zorgt ervoor dat ik kan werken zoals ieder ander. Als dat straks nog nodig is, wanneer Quill mijn schrijfwerk heeft overgenomen.

En dankzij internet kan ik kennis vergaren die gezien mijn conditie anders letterlijk onbereikbaar zou zijn geweest. Via datzelfde netwerk bevind ik mij met behulp van een Telepresence Robot middenin een klaslokaal in Leuven, tijdens een opleiding Appreciative Inquiry. Ondertussen zorgen de spraakherkenning van mijn iPhone en de woordvoorspelling van het SwiftKey toetsenbord ervoor dat ik met mijn beperkte motoriek toch heel snel een sms-bericht kan schrijven.

Waar kijk ik naar uit? De drone zal ervoor zorgen dat ik op locaties toch met hele grote groepen mijn werk als facilitator kan doen. Aangestuurd door mijn gedachten. Technologisch gezien kan het ook niet lang meer duren voordat mijn rolstoel mij geheel uit eigen beweging overal brengt waar ik naartoe wil. Het zal een rolstoel zijn die bovendien zonder problemen de trap op komt. Even een stap opzij in het verhaal: Zou ik dan toch niet net zo goed die pil slikken of dat exo-skelet aanmeten om te gaan lopen? Dat is de vraag. Ik leef nu. En mijn identiteit van vandaag, die waar ik een voorstellingsvermogen bij heb, mijn talenten; ze voelen te zeer verweven met de beperkingen die ik ken. Niet te verwarren overigens met een vaak voorkomende vereenzelviging met de beperking. Gehandicapt mag iedereen me noemen, maar zo voel ik me niet. Weer terug naar waar ik naar uit kijk.

Gaan we 'naar binnen', dan kijk ik uit naar techniek die de overbrenging van arm-hand-spierkracht reguleert. Een pak melk krijg ik niet opgetild zonder heel veel inspanning, laat staan dat het erg verantwoord is om mij te vragen je een kopje melk in te schenken. Het duurt lang en het geeft zeer waarschijnlijk rommel. Tegelijkertijd kost het me weinig moeite mezelf op te tillen aan de papegaai boven mijn bed.

Wat voor mij ligt is hopelijk ook de tijd van brain implants die mijn coördinatievermogen herstellen en optimaliseren. Misschien lukt het me dan eindelijk om wel een knoopje van een

blouse zelf dicht te krijgen. En wat te denken van een bionische lens die het mogelijk maakt beter te kijken en te bewegen in omgevingen die ik door de drukte in combinatie met mijn lage blikveld moeilijk kan overzien?

Hoever wil ik gaan? Dat blijft de vraag. De verpleeghuisrobot Dora wil ik al niet naast mijn bed. Het was beangstigend vond ik om bij Dit is de Dag, te zien hoezeer ouderen aan het gezelschap van de robot gehecht raken en hoe snel dat gaat. Wat zegt het over onze samenleving dat we een eenzaamheidsvraagstuk als gevolg van personeelstekort technologisch willen oplossen? We zijn sociale wezens. Veel eenzaamheid heeft te maken met een ontworteling uit je sociale structuur. In een vervelende wijk is het lastig om iets op te bouwen. Zonder werk mis je een belangrijke sociale rol in je leven. Daar ligt een wat mij betreft niet-technologische opdracht.

Wil ik dan wel de robots met persoonlijkheid die Google gepatenteerd heeft? Niet als ik Filosoof Nick Bostrom moet geloven die ons in detail waarschuwt voor uitroeiing van de mensheid door machines. Hoe dat zo komt? Door de ijzereheilige logica die toekomstige machines zullen hebben. Het is juist die logica, of preciezer, de gedeeltelijke afwezigheid ervan die maakt dat zorg door mensen me meer aanspreekt. Let wel, zorg. Niet het medicatie uitzetten, dat daarvan onderdeel kan uitmaken. Het dagelijks niet zelfstandig mijn bed uit kunnen komen voelt juist hanteerbaar omdat de compensatie hiervoor niet is verpakt in voorspelbare, logische interacties. Om even terug te komen op mijn opleiding AI: Een van de uitgangspunten van waardierend onderzoek is dat het 'in de interactie moet gebeuren.' En daar geloof ik in. In de niet te voorspellen interacties en gesprekken, ja, zelfs in de irritaties van het gebeuren, daarin schuilt de draagelijkheid.

Doorgaand op de lijn van Bostrom denk ik aan het scenario van een zorgrobot die - betaald door een of andere verzekeraar - een opdracht meekrijgt om een bepaalde leefstijl af te remmen of bepaalde sociale interactie te stimuleren. Verdergaand dan het nu al vruchtbare contact tussen een autistische jongen en zijn robotmaatje. Nee, dan toch liever mijn hulphond om mij in beweging te brengen, inclusief haar onvoorspelbare tegenspel. Overigens zie ik ook nog wel een ander probleem, namelijk ontoegankelijkheid. Die is tweeledig. Deze bestaat ook nu al in financiële zin. Vooruitgang is niet voor iedereen weggelegd, want duur. En daarnaast zorgt het mechanisme van de markt er vaak voor dat niet wordt stilgestaan bij de bruikbaarheid van vooruitstrevende innovatie voor bepaalde groepen consumenten. Ik kijk niet op of om van veel van de gave gadgets die op dit moment op de markt komen. Ik kan er simpelweg niet mee werken. De gesture control armband van Myo is zo'n voorbeeld. Mijn beperkte motoriek en ongecontroleerde spierspanning zorgen ervoor dat het device zo goed als onbruikbaar is voor mij.

We zijn nu bij Protospace. Geen betere plaats dan hier om te verlangen naar een verdere democratisering van technologie. Op weg naar een wereld waarin we vrijelijk kunnen verbeteren. Maar niet grenzeloos. Steeds vaker lees ik over ouderen die met een been in het hiernamaals nog op de operatietafel belanden. Wil ik dat?

Wat zou u willen, wat vinden we nog de menselijk maat? Stof tot nadenken en spreken. Dank voor uw aandacht.

niels.schuddeboom@shakingtree.net

twitter: @shakingtree

linkedin: <http://nl.linkedin.com/in/nielsschuddeboom>